

numerar conform
29590/939.

MAGYARI

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T. Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr Paál Árpád

Oradea

Főmunkatárs: dr Gyárfás Elemér

Norvégia megszállása késedelem nélkül folyik

A német hadvezetőség hivatalos jelentése. Narvikban nem történt angol partraszállás

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda harctéri jelentése közli: A Norvégiából érkezett jelentések szerint a német csapatok által biztosított területek kibővítése tovább folyik. Oslóból kiindulva a végrehajtott akció során megszálltak fontos norvég hadfelszerelési övezeteket, a frederikstadti erődítési övezetet pedig, amely eddig norvég kézen volt, bevonták a német ellenállási területbe. A német erőknél norvég kikötőkbe szállítása tervszerűen folyik. Mint már jelentettük, Kornsjonél három ezer norvég katonát a svéd határra szorítottunk s azok átlépték a svéd határt. Svédországban internálták őket. A legújabb megérkezett haderőket azonnal stratégiai fontos helyekre irányítják. Az eddigi nagy hadműveleteket végző egységek között az összeköttetés helyreállott, másrészt az előretolt osztagokkal való érintkezés megteremtésére is rövidesen sor kerül. Norvégia megszállása említésre méltó késedelem nélkül folyik. A német légi haderő az Északi-tenger felett és az egész norvég partvidék felett Narvikig felderítő repülést végzett. Közvetlenül Narvik előtt ellenséges tengeri haderők állanak, de Narvikban nyugalom van s Narvik német kézben van. Egyáltalában semmiféle angol partraszállás nem történt német megszállás alatti helyen. *Feltehető azonban, hogy az angolok presztizskérdésből megpróbálnak behatolni a sok fjord valamelyikébe és megkísérik a partraszállást.* A 14-én és 15-én elsüllyesztett angol tengeralattjárók száma hétre emelkedett. A Glasgow-osztályhoz tartozó egyik angol cirkáló elsüllyesztésének hírét, amit az angolok cáfoltak, az

illető tengeralattjáró parancsnoka ismét megerősítette. A német légi haderő újabb sikereket mutathat fel. Messerschmidt repülőgépek Bergennél lelőttek két angol harcirepülőgépet, amelyek korábban elsüllyesztettek egy német gőzöst. Az Osló vidékén harcban vett német csapatok Hönefors elfoglalásával megszálltak egy löszergyárat. Ezzel egész tömeg könnyű és nehéz fegyvert kerítettek

Trondhjem és Narvik között német közlés szerint is lehetséges volt kisebb jelentőségű angol partraszállás

Berlinből jelentik: Az angolok norvégiai partraszállásáról szóló angol állítással kapcsolatban német tájékozott helyen kijelentik, hogy Észak-Norvégia valamelyik pontján végrehajtott partraszállás, melynek hírét eddig nem erősítették meg, az angol presztizs-propaganda szempontjából bizonyos sikert jelent azok számára, akiknek Londonban ilyesmire sürgős szükségük van. Lehet, hogy valahol az uttalon fjordok egyikében partraszálltak, de ennek katonailag nincs jelentősége. Az ilyen partraszállásnak semmi katonai súlya nincs. Trondhjem és Narvik között 600 kilométer hosszú, meredek, magas hegyvidék húzódik. Narvik és Trondhjem között nincs vasúti összeköttetés. Az itt esetleg partraszállt angol csapatrészek nem gyakorolhatnak befolyást a német hadvezetőség

hatalmukba. Az Osló fjordban birtokba vett ütegek között 28 centiméter öblű lövegek is vannak. Az ottani partvédelem harci készülsége ezzel lényegesen megerősödött.

NORVÉGIA DÉLKELETI RÉSZÉBEN FELGÖNGYÖLITIK A NORVÉG ELLENÁLLÁST.

Stockholmból jelentik: A némelek Norvégiában jelentékeny helyi sikereket értek el a délkeleti fronton, ahol a felgöngyölítő harcmodorhoz folyamodtak a svéd határhoz szorított norvég szárny ellen. Itt több ezer norvégot elvágtak az összeköttetéstől. Ugy látszik, hogy a norvégeket a hegyek közé akarják szorítani. Kongsvingernél, Oslótól északkeletre 80 kilométerre a helyzetet válságosnak tekintik, mert a város eleste, hír szerint, küszöbön áll.

támaszpontjaira, Közép- és Délkelet-Norvégiában, mely szilárdan német kézen van.

Közli még a német jelentés, hogy Kristiansand közelében gyors rajtaütéssel megadásra kényszerítettek egy kétezer főnyi norvég csapatot 150 tiszttel.

AZ ANGOL PARTRASZÁLLÁS RÉSZLETEIRŐL MÉG NINCSENEK JELENTÉSEK.

Londonból jelentik: A Reuter jelentése szerint az angol csapatoknak norvégiai partraszállásának részleteiről még nem érkeztek hivatalos jelentések. Katonai és tengerészeti körök véleménye szerint a partraszállási műveletben mind a haditengerészet, mind a szárazföldi haderő csapatai vehettek részt, minthogy a hivatalos jelentést erről a tengerügyi hivatal és a hadügyminiszter együttesen adta ki.

A *Temps* jelentése szerint az a pont, ahol az angol expedíciós csapatok partraszálltak, a Lofot-szigetek lehettek.

ANGOL REPÜLŐGÉPEK STAVANGER FÖLÖTT.

Londonból jelentik: Az angol légügyi minisztérium jelentése szerint az angol repülők a nap folyamán folytatták felderítő repüléseiket a norvég partok ellen. Az angol felderítő gépek elrepültek a stavangeri repülőtér felett. Több rajt vett részt a felderítő úton s valamennyien sértetlenül visszatértek.

A SVÉDEK LELŐTTEK EGY NÉMET REPÜLŐGÉPET ES EGYET LESZÁLLÁSRA KÉNYSZERÍTETTEK.

Párizsból jelentik: A svédek két német repülőgépet, mely svéd területre került, lelőttek, illetve leszállásra kényszerítettek. Az egyik német gépet Lysequil magasságában, a légvédelmi tűzérség lőtte le. A másikat Marstrand közelében leszállásra kényszerítették. A repülőgép személyzetét internálták.

Roosevelt elnök rádióüzenete a Pánamerikai Unióhoz. Az Ovilág háborúja közletről érinti az Újvilág békéjét és jólétét is

Washingtonból jelentik Roosevelt elnök a pánamerikai unióhoz intézett üzenetében kijelentette, hogy az Újvilág annak az egyszerű elvnek az alkalmazásával, hogy minden nemzet tiszteljenben tartja a másik függetlenségét és területi épségét, megszabadult a háboru egyik legnagyobb és legkézenfekvőbb okozójától. Az Újvilágban megteremtett rendszer biztosítja Amerika népei között a békét és magában foglalja azt az elvet, melyen — Roosevelt szerint — a békének az egész világon nyugodnia kell. A földgömbnek ezen a felén nem kell új nemzeti rendet keresni.

Roosevelt ezután így folytatta:

— Ma már nem lehetnek illúzióink. Tudjuk, hogy az, ami az Ovilágban folyik, közletről érinti az Újvilág békéjét és jólétét is. Ezért megtettünk minden intézkedést, hogy szembenézhessünk minden eshetőséggel.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN KIBŐVÍTİK A HADITENGERESZETI PROGRAMOT.

Washingtonból jelentik: Tydings demokrata szenátor az európai háboru kiterjedésével kapcsolatban azt ajánlotta, hogy 25 százalékkal emeljék

a haditengerészeti programot. Stark tengerügyi miniszter kijelentette, hogy a program végrehajtása 650 millió dollárba kerül. Reményét fejezte ki, hogy hazaszeretethöz továbbra is kívül marad Amerika a háborun. Elmondotta ezután, hogy tapasztalata szerint a multban az Egyesült Államok minden háboruba készületlenül léptek be. Ez a hiány azonban sohasem rettentette vissza az amerikai népet a háboru mellett való állásfoglalástól, ha ezt szükségesnek érezte; és ha most ugyanilyen helyzet állna be, nem valószínű, hogy a jövőben is visszarettenne tőle. Ezután a bővítési program mellett foglalt állást, amelyet fontosabbnak tart, mint bármikor azelőtt. Hangoztatta ugyanis, hogy Japán 12 darab 45 ezer tonnás csatahajó felépítését vette programba, amivel a japán tengeri haderő egyenlővé válik az amerikai tengeri haderővel.

AMERIKAI SEGÍTSÉG A LENGYELEKNEK.

Washingtonból jelentik: Potocky lengyel nagykövete Welles államtitkárral tárgyalt a lengyel lakosságnak nyújtandó amerikai segítség újjászervezéséről.

A Népszövetség gazdasági tájékoztató körutazással bizta meg Collijn volt holland miniszterelnököt

Bevégződött a délkelet-európai angol követek értekezlete

Brüsszelből jelentik: Collijn volt holland miniszterelnök, aki a Népszövetség gazdasági bizottságának megbízásából tájékoztató útra indult, Brüsszelbe érkezett. Itt megbeszélést folytat belga politikai személyiségekkel, majd tovább utazik Párizsba.

Londonból jelentik: A délkelet-európai angol követek értekezlete hétfőn este befejeződött és a követek néhány napon belül visszatérnek állomáshelyükre. A megbeszélések megelégedést keltettek. Az értekezletről egy-két napon belül hivatalos közleményt adnak ki.

A délkelet-európai angol követek még e héten visszatérnek állomáshelyeikre

Kiméletlenebb lesz Délkeleten is a gazdasági háború

Londonból jelentik: Hatifaz angol külügy-miniszter — mint a Havas iroda jelenti, — hétfőn tartotta utolsó megbeszélését Anglia délkelet-európai diplomáciai képviselőivel. Az értekezleten résztvett a római és moszkvai angol nagykövet is. A tanácskozásról valószínűleg a hét közepén jelenik meg közlemény. Hivatalos körök a legteljesebb titoktartásba burkolóznak. A diplomáciai képviselők még a héten visszatérnek állomáshelyükre, Seeds moszkvai angol nagykövet kivételével, aki továbbra is Angliában marad szabadságon.

Rómából jelentik: A Lavoro Fascista belgrádi tudósítója rámutat arra, hogy mivel Észak-Európában teljes erővel megindult a háború, Európa délkeleti részén egyre kiméletlenebbé válik a gazdasági harc és a dunai hajózással kapcsolatos kérdések válnak időszzerűvé. A dunai államok legfőbb érdeke a hajózás biztonságának fenntartása. A Balkán fővárosaiban hangoztatják, hogy a balkáni államok semmiesetre sem térnek el a szigorú semlegesség politikájától. A jugoszláv-olasz kapcsolatok szilárdsága továbbra is a balkáni egyensúly egyik pillére marad.

A FÖLDKÖZI TENGER KÉRDÉSE OLASZORSZÁG ÉS FRANCIAORSZÁG KÖZÖTT.

Rómából jelentik: Virginio Gayda, a Giornale d'Italia-ban cikksorozatot kezdett a földközi-tengeri kérdéssről. Gaydának ezzel kapcsolatban most jelent meg első vezércikke. A Giornale d'Italia főszerkesztője első cikkében megállapítja, hogy eljött az ideje figyelemmel kísérni a földközi-tengeri problémát. Gayda ismerteti a kérdés történelmi hátterét, időszzerű vonatkozásait és jövő fejlődését. Franciaország földközi-tengeri politikájával foglalkozva, megállapítja Gayda, hogy Tunisz megszállása a franciák számára nem történt a népi terjeszkedés szükségéből folyóan, miért is ez a kérdés hosszú idők óta elválasztja egymástól Olaszországot és Franciaországot s egyike az állandóan nyitvaálló problémáknak.

HIVATALOSAN BEJEGYEZTEK A DÉLKELET-EURÓPAI FELVÁSÁRLÁSOKRA ALAPITOTT ANGOL ÁLLAMI BANKOT.

Londonból jelentik: Union Kingdom Commercial Corporation néven hivatalosan bejegyezték

Jegyezzünk bónokat a hadsereg felszerelése érdekében

A hadsereg fenntartása nagy költségeket igényel. Mindenki jegyezzen hadfelszerelési kötvényeket. Naponként d. e. 9 és fél 2 között és d. u. 4—7 óra között a Banca Nazionale, az összes nagyobb bankoknál, a Postatakarékpénztárnál s a pénzügyigazgatóságon lehet kötvényeket jegyezni, ahol rendelkezésre állanak a szükséges nyomtatványok.

Ez a legelőnyösebb államkölcson, amely 4 és fél százalék kamatjövendelmet hoz. Aláírni lehet 5 vagy 3 évre. Hat hónap után kifizetésre kerül az aláírt összeg egyötöde (vagyis minden ezer leies kötvény után 200 lei), három, vagy öt év után pedig a lejegyzett összeg teljes egészében.

A hat hónap múlva fizetésre kerülő ötödrrészet s a lejáró szelvényeket bármilyen állami, tartományi, vagy községi adót ki lehet fizetni.

Akinek a lejárat előtt szüksége van pénzre, zálogba helyezheti a kötvényeket a Nemzeti Banknál, amely azonnal kifizeti az érték 70 százalékát. A kötvény ettől függetlenül tovább kamatozik.

Minden hazaszerető román állampolgár azonnal ilyen kötvényekbe fekteti minden nélkülözhető pénzét.

azt a szervezetet, melynek felállítását Simon kincstári kancellár nemrég az alsóházban bejelentette. Ennek a szervezetnek az a célja, hogy az angol kereskedelem ügyét előmozdítsa a világ valamennyi országában, elsősorban Délkelet-Európában. A vállalatot a kincstári hivatal félmillió font tőkével támogatja.

A MAGYARORSZÁGI KORMÁNYPÁRT ÁLLÁSPONTJA A DÉLKELET-EURÓPAI BÉKE ÉS A DUNAI FORGALOM ZAVARTALANSÁGA ERDEKÉBEN.

Budapestről jelentik: A Magyar Élet Pártjának értesítője, a kormánypart hivatalos lapja, a külpolitikai helyzettel foglalkozva, a többi között ezeket írja:

— A Németországgal szemben a szövetségesek által alkalmazott szigorított rendszabályok Magyarországot sem hagyják érintetlenül,

Német és olasz sajtóközlések a skandináviai hadműveletekről

Berlinből jelentik (A Német Távirati Iroda közlése): Az Északi-tengeren megindult tengeralattjáró-elhárítások során április 13-án és 14-én a németek hét ellenséges tengeralattjárót semmisítettek meg, kettőt a tenger felszínén. A német tengeri haderők egy másik tengeralattjárót akkor lepték meg, amikor éppen terepdőt irányított egy német szállítóhajóra. A víz alá menekült, de ott végleg elsüllyesztették.

A német sajtó a skandináv félszigeti hadműveletekkel foglalkozva, következő megállapításokat teszi: A Deutsche Allgemeine Zeitung írja, hogy most már a háború ténylegesen megindult s az angolok kénytelenek hadihajókkal nagyszabású kísérleteket tenni, hogy több eredményt mutathassanak föl, mint eddig a diplomáciai és az álló háborúban. Az angol flotta csak azért erőszakolja a Narvik elleni támadásokat, hogy hírneve megmentésére valami helyi sikert tudjon elérni. Azonban az Északi-tenger negyedik pontja szilárdan német kézben van, állásaik kiépítve és kiszélesítve. A Lokalanzeiger írja, hogy az angol támadás se tudta megváltoztatni a hadihelyzetet, sőt

Heszke Béla: Brüsszeli délután

Hat külföldi író, hat remekbe sikerült irodalmi portréját és egy izgalmasan érdekes élmény karcolatot tartalmaz ez a könyv, amely nem hiányozhat a művelő katolikus olvasóközönség asztaláról.

Ára: 40 lel.

mert a nyersanyagok igen tekintélyes része tengeren érkezik Magyarországra és a nehézségekkel szemben egyelőre csak a legszigorúbb takarékosággal lehet védekezni. A béke fenntartása Európa délkeleti részén továbbra is célkitűzése a magyar külpolitikának és ebben erőteljesen támogatja a baráti Olaszország, melynek Németországgal egyetemben elsőrendű érdeke, hogy a közép- és délkelet-európai termelő államok munkáját ne zavarják meg. A dunai hajóforgalom biztonságát megzavarni akaró kísérleteknek meg kell hiúsulniok a parti államok folyamórságának éberségén. Jugoszlávia és Románia, melynek hosszabb közös Duna-szakasza van, már meg is egyezett a közösen végrehajtandó intézkedésekben. Magyarországnak, mint hogy nincs más államokkal közös Dunapartja, ilyen megegyezésre nincs szüksége. Szem előtt kell tartani, hogy a háború még számos veszélyt rejt magában a nemhadviselők és a semlegesek számára is. Rendkívüli időkben csak rendkívüli fegyelmettséggel, kettőzött éberséggel és áldozatokkal lehet a bonyodalmakat elkerülni és a belső megerősödéshöz annyira szükséges külső békét megővni.

jobbá tette, mert a norvég partokon a német támaszpontok közelebb kerültek az angol partokhoz.

CSATÁROZÁSOK A FRANCIA-NÉMET HATÁRON. — A HELYZET OSLÓTÓL ÉSZAKKELETRE ÉS ÉSZAKNYUGATRA S A SKAGERRAK SZOROSBAN.

Párizsból jelentik: A hétfő este kiadott francia hadijelentés szerint a Moseltől keletre a pfalzi határon helyi jelentőségű ütközet zajlott le két felderítő osztag és a németek között.

Rómából jelentik: A Stefani iroda amszterdami jelentése szerint a németek folytatják az előnyomulást Oslótól északra, északkeletre és északnyugatra. A Skagerrakban a németek négy angol tengeralattjárót elsüllyesztettek.

Ugyancsak a Stefani iroda stockholmi értesítése szerint a kornsjöi harcokban svéd területre is estek bombák. A svéd hatóságok ezért zászlókkal jelölték meg a határt. A németek haladéktalanul visszavonultak. Nem első eset, hogy a német csapatok tanujelket adják annak, hogy szigorúan tiszteletben tartják a svéd semlegességet még a guerrillaharcokban is.

A szovjet 40 millió svéd korona kártérítést fizet Pajala bombázásáért

Paasikivi finn követ Moszkvában megkezdte működését

Stockholmból jelentik: Svédország és Szovjet-Oroszország között megállapodás jött létre, melynek értelmében a szovjet kártérítést fizet Pajala bombázásáért. A megegyezés szerint a szovjet kötelezte magát, hogy 40 millió svéd koronát fizet a svéd kormánynak.

Moszkvából jelentik: (Német Távirati Iroda.) Kalmin, a szovjet főtanács elnöke hétfőn fogadta Paasikivit, Finnország követét, aki átadta megbízólevelét. Ezzel a hivatalos diplomáciai kapcsolat a szovjetunió és Finnország között helyreállt. A szovjetunió helsinki követévé a volt rigai szovjet követet nevezték ki.

Megjelent a termelés fokozásáról, valamint a vállalatok ellenőrzéséről szóló törvény végrehajtási utasítása

Miképen készítendőek el a havonkénti kimutatások. Az árak kifüggesztése

I.

Az uralkodó aláírta azt a királyi dekrétumot, amelynek értelmében szentesíti a termelés fokozásáról és az árak ellenőrzéséről szóló március negyedik törvény végrehajtási utasítását. Ennek, a már hetek óta nagy érdeklődéssel várt végrehajtási utasításnak fontosabb intézkedései a következők:

A végrehajtási utasítás a közszükségleti cikkeknek nem nyilvánított ipari és mezőgazdasági termékek, valamint külföldről behozott áruk termelésére, forgalmára és az ország területén való eladására vonatkozik. A közszükségleti cikkek termelését és eladását továbbra is az 1939. november 18-án megjelent törvény szabályozza.

Az iparvállalatok nem csökkenthetik és nem szüntethetik be termelésüket, illetve az elmúlt évi termelés mennyiségénél csak a következő esetekben termelhetnek kevesebbet: vis major esetén, a tulajdonos elhalálásakor vagy a vállalat elleni eső megnyitása esetén. Abban az esetben, ha valamely iparvállalat csökkenteni akarja termelését, vagy azt be akarja szüntetni, ehhez a minisztérium külön bizottságának hozzájárulását kell hogy kérje. Az említett külön bizottság véleményezése alapján végző fokon a miniszter dönt a kérvény fölött. A végrehajtási utasítás értelmében vis majornak te-

kintenek minden olyan eseményt, amely a vállalkozó akaratától függetlenül a termelés csökkentését, vagy beszüntetését vonja maga után és amely ellen a vállalkozó megfelelő ellenintézkedéseket nem fogantathat. Annak a vegyes bizottságnak, amely a termelés csökkentési vagy beszüntetési kérések fölött dönt, három tagja lesz. Kettő a nemzetgazdasági minisztérium meghívottja, egy pedig az érdekelt iparág képviselője. A bizottság a kérvény elbírálása során felvilágosítások megadása végett megidézheti az iparvállalkozókat vagy azok képviselőit.

A nyersanyagok biztosítása érdekében a földmivelésügyi minisztériummal egyetértésben minden évben minimális termelési tervet dolgoz ki az iparvállalatok részére szükséges növények termeléséről. Ebben a tervben megállapítják az ország azon vidékeit, ahol a vonatkozó ipari növényeket termelik, a bevetendő terület nagyságával együtt. A munkatervet a mezőgazdasági mozgósításról szóló törvény intézkedései alapján hajtják végre. Azok a mezőgazdasági és ipari vállalkozók, akiket ez a terv érint, kötelesek mindent elkövetni a legjobb eredmények elérése érdekében. Az ipari vállalkozók kötelesegeik teljesítése biztosítása céljából az érvényben lévő törvények keretein belül kérhetik a hatóságok támogatását.

A vállalatok termelési tervei

A nemzetgazdasági minisztériumnak jogában áll az iparvállalatoktól, valamint a bányavállalatoktól évi termelési terv bemutatását kérni és ennek hiányában a minisztérium kötelezheti a vállalatokat egy általa megállapítandó munkaterv megtartására, vagy pedig a kész munkatervben módosításokat eszközölhet a termelés fokozása érdekében. Az ipari vállalatok munkatervét, valamint a szükséges módosításokat a már fentemlített hármas bizottság dolgozza ki és ezek a munkaterv miniszteri rendelet útján lépnek érvénybe. Azon ipari és bányavállalatok, amelyek működése szünetel vagy amelyek nem használják ki teljes termelési képességüket, miniszteri rendelet útján kötelezhetők a termelés újból való megkezdésére, vagy annak fokozására, a minisztérium által megállapítandó feltételek mellett.

Az ipari termelés növelésének biztosítása céljából a munkaügyi minisztérium felhatalmazást nyer arra, hogy döntőbíráskodás útján és célra vezető eljárással döntson az érvényben lévő törvények alapján olyan ügyekben, amikor munkások, mesterek, inézők és szakemberek elhagyják munkahelyüket. Ezeknek a bizottságoknak összeállítását és munkarendjét külön miniszteri rendelet állapítja meg.

Felhatalmazást kap a munkaügyi minisztérium arra, hogy az ipari, vagy bányavállalatoknál emelje a munkaórák számát, valahányszor a nemzetgazdasági minisztérium által megállapítandó általános gazdasági érdekek ezt szükségesé teszik. Ez a munkatöbblet nem haladhatja meg a törvényes munkaidőn felül a napi két órát. Mindenesetre kötelező továbbra is az, hogy hetenként legalább egy szabad napot adjanak pihenés céljából az alkalmazottaknak. A túlórák felét a normális órábérrel, másik felét a túlórák számára megállapított külön órábérrel fizetik. A legfeljebb két óras túlóra azon a munkaidőn felül értendő, amely a vállalkozásoknál a jelen végrehajtási utasítás megjelenésekor érvényben volt.

Az iparvállalatok elűtésének biztosítása céljából a nemzetgazdasági minisztérium miniszteri rendelettel arra kötelezheti a különböző iparágakat, hogy bizonyos meghatározott időre termelési szerződéseket kössenek a részükre szükséges évi nyersanyagtermésre vonatkozóan és kifizessék a szokásos előlegeket. A nyersanyagok szerződési árát, valamint általában a szerződési feltételeket a nemzetgazdasági minisztérium állapítja meg a földmivelésügyi minisztérium véleményének meghallgatása után. Azon ipari vállalkozókat és

mezőgazdákat, akik nem tartják be a szerződés feltételeit, büntetéssel sújtják, amelyről a végre-

hajtási utasítás a továbbiakban intézkedik.

Megemlékezik ezután a végrehajtási utasítás arról, hogy az iparvállalatok kötelesek a rendelet-törvény megjelenésétől számított husz napon belül kimutatást eljuttatni a nemzetgazdasági minisztériumhoz. (Ez a szövegezés minden valószínűség szerint téves, mert hiszen tudvalevőleg az iparvállalatok számára ezt a határidőt, amely március 24-én járt volna le, meghosszabbították annak idején április 10-ig.) A fenti kimutatásban fel kell tüntetni, hogy az iparvállalatok milyen nyersanyag és készáru, valamint félgártmány készletekkel rendelkeznek, valamint azt is, hogy az egész év folyamán mennyi nyersanyagra és mellékanyagokra van szükségük. Ezek a nyilatkozatok azt a célt szolgálják, hogy a minisztérium megkönnyítse úgy a belföldi, mint a külföldi nyersanyagok beszerzését. Nyersanyagok alatt a végrehajtási utasítás azon fontos anyagokat érti, amelyeket készgártmányokká alakítanak át. A nyersanyagokat csoportonként, tehát nem részletesen minőség és nagyság szerinti felosztás szerint kell feltüntetni. Az iparvállalatok a gyárakban és lerakataikban lévő készárukat kötelesek feltüntetni. A kimutatásban a kész- és félgártmányok helyzetére vonatkozóan a március negyedik helyzetet kell ismertetni. A belföldi ipar számára feltétlenül szükséges belföldi nyersanyagok csak abban az esetben exportálhatók, ha meghaladják a belföldi ipar szükségleteit. A kivitei tilalmat a minisztertanács lépteti életbe a nemzetgazdasági miniszter javaslata alapján. Ugyancsak minisztertanács jegyzőkönyv útján elrendelhetők az árúknak termelőknél vagy iparvállalatoknál és kereskedőknél való zárolása vagy rekquirálása, azon a céllal, hogy a hadsereg vagy a polgári lakosság szükségleteit kielégítsék. A zárolás meghatározott időre történik és azt a határidőt a minisztertanács állapítja meg. A határidő lejártá után az árú ismét minden további formáság nélkül szabad forgalomba kerülhetnek. A zárolási határidő megállapításánál tekintettel lesznek az árú romlandóságára. A rekquirálás az érvényben lévő rekquirálási törvény alapján történik.

(Folytatjuk.)

Dánia, Norvégia és Svédország térképe

HOLNAP

a szerencse hirnökei
fogják felkelteni...

Vásároljon ma sorsjegyet az **ÁLLAMI SORSJÁTÉKRA**
HOLNAP lesz a fehér sorozat **HUZÁSA**

MA ESTE a sorsjegyárudák
ÉJFÉLIG vannak NYITVA

Segesváry Pál:

PRIVILEGIUM JUDAICUM

1939 — Békefeltételek

Az emlékezetes múlt év drámai öszénének egyik napján, október 6-án, a Németbirodalom vezére előtárta azokat a feltételeket, amelyek (kölesönös elfogadásával) hajlandónak mutatkozott a béke megkötésére. A lengyel kérdés volt egy másodrendű felek beleegyezését igyekeztek megnyerni — nagyon igénybevétték a nemzetközi jog hajlandóságát. A békefeltételek között volt egy másodrendűnek tűnő pont, amely a fennálló elvi ellentétek miatt nyugalmasabb időben sajtó-szenzációt és diplomáciai vitát keltett volna. Akkor szerényen a háttérben maradt és mindaddig kevesen tulajdonítottak neki különösebb figyelmet.

Ez a pont a lengyel területen élő zsidók helyzetének új és gyökeres rendezéséről szólt. Lublin központtal, független zsidó állam megalakítását

vette tervezetbe, amelynek 5—10 ezer négyzetkilométer lett volna a kiterjedése. A tágan körvonalazott tervezetből nem lehetett pontosan következtetni arra, hogy csak a lengyel területen élő zsidók összpontosításáról, vagy az egész Németbirodalomban tartózkodó zsidók áttelepítéséről lenne szó.

Hozzávetőleges számítás szerint 3 milliós állam keletkezne a jól bevált áttelepítési eszközök segítségével. A grandiózus terv újszerűnek tűnik az első pillanatban. A századok folyamán kialakult helyzetnek hatalmi szóval való megváltoztatása ritkán fordul elő a történelemben s ha mégis megvalósul, nem öleli fel egyszerre a társadalmi, gazdasági és politikai tényezőket, mert nem áll rendelkezésére az eszközök sokoldalú nagy sorozata és hiányzik a megvalósító erő.

1916 — Audiatur et altera pars

Ez a grandiózus terv újszerű, de mégsem újkeletű. Az elmúlt világháború második évében jelent meg Berlinben Grabowsky A. rövid munkája: „Die polnische Frage” címen, amelyben behatóan foglalkozik a galíciai zsidók társadalmi és gazdasági helyzetével is. Sorai nyomán a franciák körében is számos sajtóvita keletkezett. Az eredményt Gaston Gaillard foglalta össze: „Judaïsme et Culture” c. értekezésében. Könyvének érdekessége az, hogy a német tervről: a galíciai zsidók helyzetének rendezéséről ő is tud és meglevő tárgyilagossággal vázolja okait és lehetőségeit. Akkor még csak bizonyos nemzeti jogok megadásában keresték a megoldást a németek: „Les Allemands se déclarent prêts à assurer aux Juifs une complète égalité civile et politique et même accorder certains droits nationaux.” A németek készek a zsidók számára teljes polgári és politikai, sőt bizonyos nemzeti jogokat is megadni. Sőt addig mennek, hogy készek messzeemenően biztosítani őket a lengyelek ellen és ezáltal állandó ellenőrzést gyakorolni. „ils allaient même, jusqu'à s'engager à les protéger contre les Polonais et à exercer à cet égard une surveillance continue.” (34. oldal.)

A politika kulisszatitkainak ily módú nyilvánossághozatalában elő helyen áll annak propaganda jellege. A Balfour-nyilatkozat ellensúlyozására szükség volt felvetni ezt az érdeklődést keltő és tetszetősnek tűnő kérdést. A német ellen-propagandának sikerült megnyugtatót a német zsidóság amúgy is germanofil sorait s így pillanatnyilag a politikai pártállás tekintetében elszakadtak az angol, francia, amerikai zsidóktól.

A diplomácia magas iskolájának sikerült egy aránylag keskeny rétegű és helyi jelentőségű kérdésből nemzetközi vitát előidéznie. A kérdés helyi jelentőségét Wolfgang Heinze: „Ostjüdische Einwanderung” (1915 októberében jelent meg) c. művében tárgyalja: „Les Juifs (de Pologne et de Russie) sont notre malheur à nous tous, c'est à cause d'eux que des restrictions sont sans cesse remises en vigueur pour nous” (98 oldal). (Lengyelország és Oroszország zsidói számunkra szerencsétlenséget jelentenek; ők az okai annak, hogy megszigorításokat kell mindig érvénybeléptetni védelmünkre.)

Vizsgáljuk meg azokat a körülményeket, amelyek a probléma keletkezésének tulajdonképpen okot szolgáltattak.

1264 — Jura Judacis per Boleslaum

A kérdés keletkezése mélyen belenyúlik a történelembe. A 13. században vagyunk. Európa fénye, hatalma nagy vonalakban bontakozik ki és a sorozatos kereszteshadjáratok vezetésében éri el tetőfokát. Észak-Keleten már elterjedt, meghonosodott és bámulatos eredményeket mutat fel a kereszténység. A lengyel fejedelemségek helyzete mégsem a legkedvezőbb. Versengő fejedelmek helyzete mégsem a legkedvezőbb. Versengő fejedelmek, elszegényedett pórnép, amely a fatalista miszticizmus szárnyai alá menekül, jelzik a belső helyzetet, míg a határokon kívül fenyegető ellenség jelentkezik: — a nagy mongol had —, amely 1241-ben ellenállhatatlan lendülettel tör be és nyomát felégett városok — Krakó, Boroszló — jelzik.

A leghatalmasabb lengyel fejedelem V. Bo-

leszló-Boguszláv (1226—1279). A történészek a „szemérmes” jelzőt adták neki, mert — Dengosz krónikás szerint — feleségével, Kunigundával, IV. Béla magyar király leányával szűzes házasságban élt. Atyja, II. Leszek hirtelen bekövetkezett halálakor még kiskorú. Helyette Szakállas Henrik kormányoz. Elhalványult fejedelmi méltóság vár rá, az önálló kezdeményezésre nem alkalmasak az idők. 1248-ban megindul a hetedik kereszteshadjárat. A német és francia földön élő zsidókra új üldözés szakad. Megoldás nem mutatkozik. De közben V. Boleszláv és megnyitja számunkra országa határait. Később 1264-ben írásban foglalja össze kedvezményeit. Ez a híres „Privilegium Judaicum seu jura Judacis per Boleslaum Ducem Majoris Poloniae”, amely a lengyel területen élő zsidóknak

magna chartája lett.

Ha számításba vesszük a körülményeket, amelyek V. Boleszló engedményeinek elfogadására bírták az új telepeseket — akkor a gazdasági és kereskedelmi előnyöknél sokkal nagyobb fontosságot kell tulajdonítanunk annak, hogy olyan emberi jogokat adott, amelyek megvédésére maga az állam vállalkozott. Hosszadalmas lenne fejtegetni a határozatokat, amelyeket a „voluimus et statuimus” — akarjuk és elrendeljük — szavak vezetnek be és az „et hoc aliter non sit faciendum.”-ban — és ez másként nem lehet — ellenmondást nem tűrően fejeződnék be. Mindenekelőtt le kell szögezünk azt, hogy a büntető jog történetében V. Boleszló „Privilegium Judaicum”-a különös és fontos helyet foglal el. Döntő bizonyítékot szolgáltat arra, hogy a „ius talionis”, az ököljog érvényessége lejárt, elavult a nem kevésbé veszélyes magánbosszúállás is és bekövetkezett az az időszak, amikor az állam vizsgál és az állam ítélkezik*, kiküszöbölve a túlkapásokat és az örvongésig menő visszaéléseket. A büntetés súlyos ugyan, nagyon súlyos, de áll az elv: „Fiat justitia — percat mundus”, — legyen igazság, ha vész is a világ.“

A „Privilegium Judaicum” legérdekesebb elve az, hogy különbözőképpen bünteti a vérontás és vérontás nélkül elkövetett vétséget.

„Si Christianus Judaeum ceciderit, voluimus et statuimus, quod talis Judaeus (= a rokonai) ipsum Christianum mortificare debet, taxandus pro capite caput.” (XIII. paragrafus — Codex B. III.)

„Si Christianus Judaeum ceciderit, ita tamen, ut sanguinem non effundat, poena palatinam requiritur secundum terra nostra consuetudinem ab eodem et percusso seu laeso satisfaciatur, quae modum in terra nostra est consuetum si vero pecuniam habere non poterit idem pro comisso sicut iustum punietus.”

És egy nagyon érdekes határozat:

„Si vero talis Christianus, qui occiderit Judaeum aliquo modo aufugerit... extunc ipsius bona eiusdem Christiani tam mobilia quam et immobilia, quaecumque habuerit, primo medietas, istam honorem et haereditatum debet devolvit super proximiores consanguineos Judaei intererit reliqua vero medietas pro camera nostra regia debet pertinere.”

A három törvénycikk magyar fordítása a következő:

„Ha a keresztény megütött egy zsidót, akarjuk és elrendeljük, hogy ez a zsidó (= rokonai) büntesse meg a keresztényt, fejért fejfel fizetvén.

Ha a keresztény úgy ütötte meg a zsidót, hogy vérért nem ontja, a palatinus szabja ki reá a büntetést országunk szokása szerint és adjon elégtételt a sértetnek, amint az országunkban szokás, ha pedig pénze nincs, igazságosan büntesse meg.

Ha pedig a keresztény, aki zsidót ölt, valamilyen módon megmenekül, akkor ennek a kereszténynek ingó és ingatlan javaiból egy fél adassék a megölt zsidó legközelebbi vérokonainak, a másik fele pedig királyi kamaránkra szálljon.“

Új élet kezdődött Galiciában, amely az egyenlő elbánást biztosító jogok földjévé és a zsidóság legnagyobb európai gyűjtőmedencéjévé lett.

A jogok védelme alatt így megkezdődik egy új népcsoportosodás, amely késő századok multán világproblémává fejlődik és a látszólagos másodrendűség ellenére — örökké megőrzi elsőrendűségét.

* Rundstein Simon: „Die Blutrache und das System der Compositionen in zwei Urkunden polnischen Rechtes des 13. Jahrhunderts.” (Berlin 1900.)

Tizennyolc esztendő a testvéri megértés jegyében

Közyülés és tanácsválasztás a Timisoara-belvárosi egyházközségben. Tizennyolc év fellünően gazdag eredményeire tekint vissza ez az egyházközség

Timisoara. Saját tud. A helybeli belvárosi római katolikus egyházközség vasárnap tartotta meg ezidei közgyűlését.

Martzy Mihály tanár, az egyházközség elnöke keresztvetéssel kezdte meg a közgyűlést, majd elnöki megnyitót mondott:

— Az egyházközség mai, tizennyolcadik évi rendes közgyűlésének különös jelentőséget ad már az a körülmény is — mondotta —, hogy ezze! a nappal egyházközségi életünk eddig lefolyt tizennyolc éves története bizonyos értelemben lezárult. Az ezen közgyűlésünk után megejtendő választással az új egyháztanácsra az a súlyos és felelősségteljes feladat hárul, hogy a mai nappal kezdődő új érárt — új korszakot akként vezesse be s annak alapjait akként fektesse le, hogy az továbbra is nyugodt és fejlődő egyházközségi életet biztosítson nekünk s az utánunk következő utódnemzedékeknek is.

— Hogy mit tettek az elmúlt tizennyolc év áldozatos férfiai, illetve az egyházközség vezetősége a ma lezárult időszakban, ezt már a jegyzőkönyvekbe s a zárszámadásokba vetett rövid bepillantás is megmutatta. Résztvettünk egyházi életünk minden eseményén és megnyilvánulásán, ápoltuk és gondoztuk templomunkat és minden intézményünket, támogattunk minden rászoruló valláserköltési megmozdulást — új templomok és szervezetek létesítését

s mindenképp mindenkor támogattuk kisebbségi életünk legnagyobb fontos ságú intézményeit: felekezeti jellegű s nemzeti anyanyelvű iskoláinkat.

Bár a belvárosi egyházközségnek saját, maga által alapított és fenntartott felekezeti iskolája nincs, mégis kis egyházközségünk három és fél milliónyi összeget kitevő adófilléreiből a tizennyolc év alatt félmilliónál többet áldoztak egyetemes érdekű, katolikus iskolák fenntartására. Ugyanannyit az istentisztelet fényezésére, emelésére, templomi ének- és zenekar támogatására. S az egyházi személyzeti kiadásokon kívül tataroztattuk nagyhirű régi orgonánkat, templomunkban művészi értékű és műbesű keresztutat létesítettünk s legutóbb a plébániapületeket is nagy és hőkezű költséggel külsőleg és belsőleg is restauráltattuk.

Az Egyház minden időkben teljesíti hivatását

Mintán az alapszabályban meghatározott időig indítvány nem érkezett, a közgyűlés tárgysorozata kimerült. Plesz József kanonok, belvárosi plébános mondott még befejező beszédet.

— A mai közgyűlés — mondotta — nemcsak személyi változásokat, hanem bizonyos tekintetben rendszerváltozást is jelent. Az Egyház éppen mindenkor a viszonyokhoz kíván alkalmazkodni, amennyire ezt az egyházi szellem s az előírások engedik. Az Egyház számol a körülményekkel s azok figyelembe vételével hozza meg intézkedéseit a lelkek vezetésének terén. A pápák már évtizedek óta hangoztatják, hogy az új idők új módszereket követelnek meg a lelkek vezetését illetően. Mi is újítás előtt állunk. Ugy szokott lenni, hogy újításoknál sokszor túlzások észlelhetők, a gyakorlatban azonban, idővel, lekerekítik a kiugró szegleteket. Reméljük, hogy az egyháztanács és a választmány megértéssel lesz ezen felfogás iránt s megtalálja a helyes megoldást.

Elsőáldozási

emlékképek,

két színben, csinos, izléses kivitelben, kapható kiadóhivatalunknál,

A nagyobb méretűek (18×27 cm.) ára 3 lei, a kisebbméretűek (14×23 cm.) ára 2 lei és portó.

— Mindezen anyagi áldozatokon felül pedig szerető gondnal, éber és élénk figyelemmel ápoltuk egyházközségi életünkben a testvéri megértés, kölcsönös megbecsülés és egymás iránti tisztelet érzelmeit a két testvérnemzettség tagjaiban, úgyhogy a tizennyolc év történetének mind e mostani pillanatáig ezen falak között valóban *pax et bonum* — béke és jószág s megértés és tisztelet uralkodott közöttünk.

Ferch Máttyás prelátnak-kanonok emlékezete

— Amikor mindezeket a közgyűlés megnyitójában megállapítom — mondotta tovább Martzy elnök — úgy érzem, nem mulhatik el ez a pillanat anélkül, hogy ne gondoljunk hálás és kegyeletes megemlékezéssel az utolsó választásunk óta immár az örökkévalóságba költözött néhai jó plébánosunkra, a nagyemlékű Ferch Máttyás prelátnak-kanonokra, akinek mindezek elérésében és fenntartásában országnemzetünk volt. Legyen ezért áldott az emléke!

Az egyháztanács tagjai az elhunyt belvárosi plébánosra vonatkozó szavakat állva hallgatták végig, hogy ezzel is kifejezést adjanak a kegyeletnek.

— Ha a ma megválasztandó új egyháztanács s az abból alakítandó új választmány — fejezte be szavait Martzy elnök — a ma kezdődő új érában semmi újat vagy nagyot nem is alkothatna, de úgy fog dolgozni s az új korszak alapjait úgy fogja leteenni, hogy a nagy szellemi értékeket és hagyományokat nemcsak ápolni, fenntartani is sikerülni fog, okkar nyugodtan mondhatja mindenkor, hogy a reábizott feladatnak és hivatásának becsülettel megfelelt.

Jelentések

Krampl Gyula pénztáros ezután beterjesztette a zárszámadást. Az elmúlt évben egyházközségi adókból befolyt 351.378 lei, az összevétel 385.453 lei volt. Iskolák támogatására az egyházközség ötvenezer leit fordított. Ezután a Gámenty István és Croget Dezső által készített ellenőri jelentést olvasta fel az utóbbi. Rieger Lajos gondnok részletes jelentése után a közgyűlés a jelentéseket egyhangulag tudomásul vette.

Az új egyháztanács névsora

Martzy Mihály elnök meleg szavakban köszönte meg Plesz kanonok-plébános buzdítását s a közgyűlést berekesztette. Ezután mindjárt megkezdte a választóbizottság a működését. Az elnök megbízásából a választást Rieger Lajos vezette, bizottsági tagok Lidolt József, Keller Péter és Beitz Miklós voltak, jegyzőkönyvvezető Waschek Ferenc. Az egyházközség taglétszámának megfelelően negyven egyháztanácsos választására került a sor. A kijelölt idő leteltével megállapították, hogy a megegyezéssel lista jelöltjeit választották meg. Huszat jelöltet magyar és huszat német részről. Az új egyháztanács magyar tagjai: Alföldi Géza dr, Croget Dezső, Csasznek Nándor dr, Gámenty István, Irsay Nándor, Klémens József, Kovács György, Krisztianics Vilmos, Kunberger Gusztáv, Liptay Ernő, Lukács Jenő, Martzy Mihály, Megyery László, Mészáros Ádám, Németh József dr, P. Tóth Lajos, Uhlyárik Béla dr, Uhrmann Alfréd, Vaniss László dr, Winkle Béla. A választás alkalmával hatvanöt szavazatot adtak be. Negyvenhatan változatlanul hagyták a listát, a többiek kisebb változtatásokat eszközöltek rajta.

Kiket vettek fel utólagosan az állampolgársági névjegyzékbe

Polytatólagosan közöljük azoknak a névsorát, akiknek az utólagos összeírás alapján elismerték az állampolgárságát:

Özv. Székely Józsefné, szül. Soltész Vilma, Bereczky (Kiss) Mária, Bereczky (Kiss) Zsuzsa, özv. Juhász Lajosné, szül. Béler Aranka, özv. Schmidt Jánosné, sz. Homa Ilona, Békési Zsuzsánna, özv. Schmolá Máttyásné, szül. Stoica Róza, Biró Rudolf, Winkler Juliánna, Alá Mózes, Sirbu Agneta, Papp Árpád Aladár, Károlyi Mária Zsuzsánna, Száika Istvánné, Lakatos György, Muresán Gyula, Varga György, Baicu Carol, Matias Ioan, Szalai Mihály, Andraszek Géza, Forij Lajos, Cosma Alexander.

A város utasítást adott ki az öt százalékos bérloji illeték és az egy-ezrelékes tüzoltó díj fizetésének ügyében

Oradea-Nagyvárad. Saját tud. Mint ismeretes dr Zigre Miklós volt miniszter, dr Soós István képviselő és több más törvényhozótestületi tag javaslatot terjesztett a parlamenthez a bérloji adó és a tüzoltó-díj beszedését szabályozó törvényrendelet módosítása iránt. A javaslat még nem került tárgyalásra ellenben a vonatkozó törvényrendelet április 15én már érvénybe lépett.

Nagyváradon a város vezetőségénél lépések történtek, hogy a háztulajdonosokat terhelő illetékezés ügyében a város igazolja az egyes bérlok adómentességét.

A közbenjárások eredményeként a város lapunk utján a következő utasításokat bocsátotta ki:

1. A város utasítja a háztulajdonosokat és a bérloket, hogy a bérloket terhelő 5 százalékos bérloji adót és 1 ezrelékes tüzoltó díjat a bérloji szerződés után járó adóval együtt a pénzügyigazgatóságnál fizessék be.
2. A bérloji szerződést annyi példányban kell kiállítani, hogy egy példány az ellenőrzés gyakorlása céljából a városnak is megküldhető legyen, tehát legalább négy példányban.
3. Azokat a bérleti szerződéseket, amelyeket a 10 százalékos bérleti értékű, vagy butorozott ezoba utáni községi adóval megterhelt egyenkötötték, előzőleg a polgármesteri hivatal adóügyosztályában kell bemutatni, azért, hogy igazolható legyen ezeknek a bérloji adó alóli mentessége.
4. A polgármesteri hivatal felhívja a bérlok és a háztulajdonosok figyelmét azokra a súlyos büntetésekre, amelyeket úgy a bérlok, mint a háztulajdonosok ellen kironak abban az esetben, ha bérleti szerződést nem köntek és ezeket nem illetékeztetik. Azokat a bérloket és háztulajdonosokat, akik 1940 április 15-ike előtt bérleti szerződéseiket már illetékeztették, felhívja, hogy 1940 május 15-ig a város adóügyosztályánál jelentkezzenek az 5 százalékos bérloji adó és a tüzoltó díj lefizetése végett.
5. Kötelezi a háztulajdonosokat, hogy az ellenőrzést gyakorló községi repülő-bizottságoknak az ellenőrzés gyakorlása végett az összes szükséges adatokat, az ingatlan könyveket és a bérlokkal kötött szerződéseket rendelkezésre bocsássák. Ezek a bizottságok a helyszínen meg fogják állapítani a bérloji adó és tüzoltó-díj le nem rovását, követelni fogják ezeknek azonnali kifizetését és megtagadás esetében kihágási jegyzőkönyvet fognak felvenni és ugyanezeket a bérloji adó be nem fizetése miatt a pénzügyigazgatósághoz is átteszik.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETESI ÁRAK. Jeltől: Egész évre 900, félévre 450, negyedévre 225, egy hónapra 75 le. Helyi előfizetés: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 12 P, egy hónapra 6 P, vasárnap és ünnepek 24 fillér. Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem adjuk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucuresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Kissé élénkebb szél, felhősebb idő, némely helyen eső, az éjszakai lehűlés tovább gyengül, a nappali hőmérséklet alig változik.

ELMARAD AZ ORBÁN BALÁZS-EMLEKÜN-NEPELY. Az udvarhelymegyei népközösségi tagozat irodája közli, hogy az Orbán Balázs halálának félszázados évfordulójára előkészített emlékünnepély bizonytalan időre elmarad.

KIGYULLADT EGY SZONDA. Bucurestiből jelentik: A Nafta Romana petrolumtársaság Copaceni községben levő egyik szondája kigyulladt. A szondatűz másfélmillió leles kárt okozott.

Fenség, fizetek!
a legmulatságosabb vigjáték.

JUNIUS 30-IG ÉRVÉNYESEK A MULT ÉVBEN LÁTTAMOZOTT NYUGDIJAS VASUTI KÖNYVECSKÉK. Satumare-Szatmár. Saját tud. Az évekkal ez előtt kiállított nyugdíjas vasuti könyvecskék túlnyomó részben megtelek. Ennek következtében a könyvecskék beszerzése, illetve új kiváltása vált szükségessé. A szatmári állomásfőnökségen mintegy ezer erre vonatkozó kérvényt adtak be. Tekintettel arra, hogy a felgyült munkát csak hónapok múlva tudják elvégezni, illetékes helyről rendelt érkezett Szatmárra, amelynek értelmében a mult évben láttamozott vasuti könyvecskék 1940 június 30-ig maradnak érvényben.

Gyufajegy Japánban. Tokióból jelentik: Japánban nagy gyufahiány van. A japán kormány ezért szigorú megszorításokat léptetett életbe. Országsszerte gyufajegyeket vezettek be. A városi lakosság napi 15, a falusi napi öt szál gyufára tarthat igényt.

A kirabolt türkösi templom megsegítésére indított akciónk eredménye. A türkösi plébános kérésére lapunk — mint emlékeztetés — kérelmet intézett a jószívű előfizetőkhez, hogy tehetségük szerint segíeyezék a kirabolt szegény templomot. Szóts Béla plébános lapunk útján mond köszönetet mindazoknak, akik adományukkal lehetővé tették, hogy kis templomukat ismét rendbehozhassák. Egyben közli a plébános az adakozók névsorát: Zomora Dániel nagyprépost, Huber Viktor ny. igazgató, a szatmári Irgalmas Nővérek, a kisoratosi Leányegylet tagjai, öz. Fogolyán Kristófné, Nagykarolyi Oltáregylet, Kapitán Irén és a brassói szemkórházi Irgalmas Nővérek.

AZ ÉPÍTŐMUNKÁSOK SZTRÁJKJA A MAGYAR FŐVÁROSBAN. A magyarországi építőiparosok szövetsége vasárnap ülést tartott, amelynek határozata értelmében a bérmegállapító bizottság táviratot küldött az iparügyi miniszternek, kérve, hogy javítson a munkások helyzetén és lépjen közbe annak érdekében, hogy a bérmozgalom ki ne éleződjék. Miután a táviratra nem érkezett válasz, az építőmunkások elhatározták, hogy kedden reggel Budapesten beszüntetik a munkát.

Az oradeai mozgóképszínházak műsora:

APOLLÓ: STANLEY, A RIPORTEREK KIRÁLYA.
DORIAN: A SZERELEM JOGAN.

Halálozás. Özv. Ujházy Antalné szül. Szkurka Mária hosszas szenvedés után, életének 87-ik évében elhunyt. Földi maradványait folyó hó 12-én helyezték örök nyugalomra Bihar-Diószegen.

HETVEN HOLD TÖLGYERDŐ ÉGETT LE SALAJMEGYÉBEN. Satumare-Szatmár. Saját tud. Hatalmas erdőtüz pusztított Szilágymegyében, Felsőberegszó közég határában. Eddig még ismeretlen körülmények között kigyulladt a gróf Dégenfeld család tulajdonát képező tölgyerdő. A lángok gyorsan terjedtek tova és mintegy hetven holdnyi területen elpusztították az erdőt. Az uradalom tízenhárom évvel ezelőtt fásította be ezt a területet. Érdekes megemlíteni, hogy az elmúlt évben ugyanezen a vidéken a Dégenfeld uradalom erdejéből negyven hold égett le. A tetteseket nem tudták megkeríteni. Az újabb erdőtüz ügyében erélyes vizsgálat indult. A kár igen jelentős.

Gyémántmező az Uralban. Az Industria nevű lap azt jelenti, hogy orosz geológusok az Uralban levő Sverdlovsk közelében gazdag tartalmu gyémántmezőket fedeztek fel. A moszkvai kormány két csoport geológust küldött ki a gyémántmezők megvizsgálására. A lap azon a véleményen van, hogy ezzel a lelettel Oroszország a világ legnagyobb gyémánttermelő országa lesz. A kormány állítólag százmillió hitelkeretet folyósított az ország drágakő kincseinek minél nagyobb mértékben való kiaknázására.

Betörést kíséreltek meg a szófiai jugoszláv attasé lakásán. Szófiából jelentik: Vasárnap virradó éjjel betörést kíséreltek meg Dinics ezredes, szófiai jugoszláv attasé lakásában. A kísérletet az ezredesné vette észre és meg akarta fogni az ismeretlen betörőt, de az elmenekült, csak néhány jelentéktelen tárgyat vive magával. Egyelőre nem tudják, hogy közönséges betörésről, vagy politikai bűntény kísérletéről van-e szó.

Fenség, fizetek!
A Thalia együttesével.

Száztíz sebesült tengerész — kilenc nyelven beszél egy angliai kórházban. A háboru kezdete óta a grimsby-i kikötő kórháza 110 idegen tengerészt vett kezelés alá. A matrózok 23 különféle hajóról valók és kilenc különböző nyelvet beszélnek. A tengerészek valamennyien bombatámadások áldozataivá váltak.

Golyóáltali halálra ítélték Bertók Sándorné gyilkosát

Cluj-Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári büntetőtábla tanácsa most tartotta meg a főtárgyalást a Gruia-utcai rablógyilkosság ügyében. A gyilkost a büntetőtábla tanácsa golyóáltali halálra ítélté.

Emlékeztetés, hogy az elmúlt év november 27-én Tornovan Vasile 27 éves büntetett előéletű, foglalkozás nélküli csavargó borzalmos kegyetlenséggel meggyilkolta Bertók Sándor vasuti mérnök feleségét. A gyilkossági bűnpör tárgyalásán a gyilkos szaggatott, rövid mondatokban felel az elnök és a védő kérdéseire s valóságába állandóan belezavarodva letagadja az ügyész és a vizsgálóbíró előtt tett előző vallomásának több adatát. Szavai nyomán újra föllevelednek a bíróság és a tárgyalótermet zsufolásig megtöltő közönség előtt a gyilkosság minden megdőböntő részlete. Elmondja, hogy szabadságra jött a katonaságtól s szamosmegyei szülőfalujára meglátogatása után munkát keresni érkezett Kolozsvárra. Itt jelentkezett egy tojáskereskedőnél, akinél már azelőtt két évig dolgozott, de most nem kapott munkát. A gyilkosság reggelén előbb a piacra ment, majd az Erzsébet-utra s azután a Gruia-utcába, ahol több lakás után becsengetett Bertók Sándor lakására is. Bertókné nyitott kaput s mivel nem értette meg, mit akar a románul beszélő fiatalember, a szomszédból hozott tolmácsot. A gyilkos azt mondta az aszszonyinak, hogy vízvezetékcserelel s félóra múlva visszatér s megjavítja az elromlott vizórát. Amikor csakugyan visszajött, ennivalót követelt az asszonytól, majd egykonyhakéssel rátámadt Bertóknéra s háromszor átvágta a nyakát. Az asszony holtan rogyott össze s a gyilkos átment a szomszéd szobába, ahol pénz és értékek után kutatott. 52 leit talált és egy aranyórát. Miután megmosta kezét, nyugodtan távozott, jegy nélkül felült a gyorsvonatra s Apahidáig ment. Onnan

Kövess engem

P. Lukács Mansvét O. F. M. missziós beszédei
I. II. Ara kötetenként 150 Lei és portó.
Megrendelhető kiadóhivatalunk útján.

A volt ploesti alpolgármester nyolcvanmilliós vagyonának eredetét kutatják. Bucurestiből jelentik: A vagyonrevíziós bizottsághoz feljelentés érkezett, hogy I. Oprescu volt ploesti alpolgármester nyolcvanmilliós vagyont szerzett hivatali működése alatt. A vagyonrevíziós bizottság elrendelte a vizsgálatot, annak megállapítására, hogy honnan eredt a volt alpolgármester nyolcvanmilliós vagyona.

A Biharmegyei Orvos-, Gyógyszerész- és Természettudományi Egylet folyó hó 17-én, szerdán délután 6 órakor a zsidó lyceum rajztermében szakülést tart. Tárgy: dr Kupfer Miksa: Az abortus kérdése.

OLCSÓ TŰZIFÁT KAPNAK A SATUMAREI NYUGDIJASOK. Saját tud. A Nyugdíjgyesület az idei kemény tél tanulságain okulva, már megkezdte a téli tüzfizükséglet fedezésére irányuló munkálatokat. Elhatározták, hogy valamennyi egyesületi tagot kedvezményes tüzfához jutatták. Mozzalmat indított a vezetőség a nyugdíjak fel-emelése érdekében is. Beadványt intéztek a pénzügyminiszterhez és a nyugdíjpenztár vezetőségéhez. A beadványban rámutattak arra, hogy a drágaság egyre emelkedik, csak a nyugdíjasok járandósága marad a régi, sőt, ezt újabb és újabb kötelezettségekkel terhelik. Kérték az illetékeseket, hogy a köztisztviselők fizetésének rendezése során a nyugdíjasokról se feledkezzenek meg.

Fenség, fizetek!
Szerdán-csüörtökön a színházban.

Ötfrankos aluminiumpénzt hoz forgalomba a francia bank. Párizsból jelentik: A francia bank júlistól kezdve 5 frankos aluminiumpénzt hoz forgalomba a hasonlóértékű bankjegyek helyett.

Szolgáltatós gyógyszerárak Oradean:

Kedden a következő nagyvárad gyógyosztárak tartanak szolgálatot:
Madonna, Str. Sztaroveszky No. 1. (Dr Medvigy). Telefon 30-20.
Fehér Kereszt, Boulevardul Regele Ferdinand No. 2. (Pacala).
Cleopatra, Str. Avram Jancu 2. telefon 15-15.
Szent Ferenc, Str. Cuza Voda No. 24. Telefon 17-47. (Csanda).
Szent László, Piata Bisericej No. 1. Velence Templomútr. (Hegedüs).

Az agglegény hagyatéka

Nagyapam nagybátyám volt; szakállas, pipás, kék öregúr. Tizenkét hold gyümölcsös néhai tulajdonosa s nagy családi ház ura, amely egykor a kies fekvésű kis erdélyi város legimpozánsabb épületei közé tartozott. De a gyümölcsösben idők folyamán kiöregedtek, kipusztultak a fák: nem pótolta őket; a ház dűledezővé vált: nem javította. Am a birtok így is elég jól jövedelmezett volna, kaszálónak is pompásan bevált. Nagybátyám azonban sohasem volt megelégedve az árral, amit a szénáért kínáltak neki. Nem adta el, várt jobb időkre, egész kis boglya-városok keletkeztek a kaszálóján, míg végre vagy elrothadt a szénája, vagy ellopták. Két ízben azonban mégis bevált az okoskodása. Egyszer a háboru alatt, mikor a hadsereg annyit adott a felgyült szénájáért, amennyit ő követelt, s egyszer a huszas évek nagy konjunktúra-korszakában, már nem is tudom, milyen kedvező üzleti fordulat eredményeként. Mind a két alkalommal sok pénzt tett a bankba, ott is veszett mind a kétszer szinte az egész. A nagy veszteségek után a fájdalomtól csaknem eszelősen, legrosszabb gunyájába öltözve, kialudt pipával rótt a városka utcáit, ahol évtizedek óta mindenki ismerte s ha valami jószívű idegen koldusnak nézte és pénzt adott neki, mosolyogva elfogadta és megköszönte. És hónapokon át aszaltszívát és tökmagot vacsorált, pedig volt közel egy millió lei értékű ingatlan vagyona s még dugott pénze is maradt a ládáiban.

En, amióta az eszemet birom, csak mint öreg, zsugori bácsit hallottam emlegetni. Mesélték róla, hogy örökké tervezte a megházasodást, de sohase érezte magát elég vagyonosnak ehhez a vállalkozáshoz.

— Megvárom a jövő évi termést, — szokta volt mondani. — Ha jól sikerül a gyümölcs s a széna árát is kellőképpen megadják, akkor csakugyan asszonyt hozok a házhöz.

De nem jutott el soha még a jegyességig sem, pedig még őszülő fővel is nagyban fogadkozott, hogy most már csakugyan beköti valakinek a fejét, sietni kell, mulik az idő...

És agglegény maradt. A nagy családi ház, amelyből valamikor hangos és vidám rajokban keltek szárnyra a fiatal nemzedékek, elcsendesedett az ő birtoklása alatt; az ütökopott, vén falak között évtizedek óta nem hangzott gyermekkacaj.

Valami kísérteties, kriptai légkör ült meg a házat; az udvari felverte a gyom s a hajdani zajos urilakban töprengő, elégedetlenül, öröm és cél nélkül egyre jobban megrokkanna és megdohosodva, komor igénytelenségben eldegélt, kopogó fejével elhagyottan az agglegény. Az utóbbi tíz esztendőben már annyira fogytán volt ereje, hogy csak ritkán ballagott ki elhanyagolt birtokára, ahol már csak itt-ott tengtek-lengtek elbokrosodva a gyümölcsfák és ahol egykori kedvenc tartózkodási helye, az aszalóház régen összeomlott és búrján nőtt romjain.

Nem törődött semmivel se többé. De annyira bizalmatlan volt mindenki iránt, hogy másra se bízta volna a gyönyörű fekvésű kis birtok kezelését, pedig akadtak volna rokonok, akik, ha nem is nagyon értettek a gazdálkodáshoz, szívesen segítségére lettek volna, hogy apránként újból befásítsák a kaszálót és rendes megélhetést biztosítsanak belőle a sir felé hanyatló agglegény-nagybácsinak. Ő azonban még tanácsokat se fogadott el. Se a birtok kezelésére, se a ház karbantartására, se a saját személyének gondozására. Egyszer, malatti károszékében pipázott, szobájának hepe-hupás, korhadt padlója leszakadt alatta és ő mindenestől a pincébe zuhant. Az agglegények külön örangyala csodálatosképpen megőrizte attól, hogy halálra zúzza magát. Dűnnyögve kikászálódott az omladékok közül s kissé bicegőn a nagy ház egy másik, lakatlan szobájába cipegte karosszékét. És ott pipált tovább.

Bosszusan és elhagyatottan vonszolta kék öreg, rideg életét a temető felé. Már nyolcvanadik évét taposta, egy sereg ember nevezte

nagybácsijának, de ő ápolást nem fogadott el senkitől, akkor sem, amikor már saját maga alig-alig tudott segíteni magán. Egy évvel ezelőtt hirtelen rosszul kezdte érezni magát, csak úgy ruhástól ágnak dőlt és nem is kelt fel többé. Orvost nem engedett magához, gyógyszer nem szedett, minden gondozást visszautasított és szabályszerű agglegény-módra halt meg.

Senki se síratta. Mondják, hogy a temetésen az ismerősök kajánul figyelték a rokonokat: ujjonganak-e, hogy most megnyílt a tekintélyes örökség. De nagy volt az önuralom.

És kiderült, hogy végrendelet nem maradt az öregúr után. Akkor megindult a levelezés a messze származott, részben külföldre szóródott rokonok között. Távoli unokaöccsök jelentkeztek, akikről nem is igen tudtunk azelőtt. Mi, romániaiak különböző ajánlatokkal kezdtük bombázni a román törvényeket nem ismerő külföldieket s igyekeztünk hagyatékvisszautasítások és lemondások útján minél nagyobb örökséget egy kézben megtartani. Megírtuk, hogy a birtok semmit sem ér, mert teljesen elbokrosodott, felverte a gaz, nincs semmi hozama s a szomszédos birtokterületek előnytelen alakulása miatt nehezen hozzáférhető. Nem igaz, hogy a kis befektetéssel újból be lenne fásítható, nem igaz, hogy parcellázásra, villa- vagy munkástelep létesítésére alkalmas, nem igaz, hogy a közelben évekkel ezelőtt létesült gyártelep szemet vetett volna rá, egyszóval nem érdemes vesződni vele, költeni rá...

Magamnak is sikerült két lemondási nyilatkozatot kicsikarnom s így most már mint egy ötvened örökrész várományosa, én is beléptem a marakodók közé. Ebben a minőségben s néhány külföldi örökös teljhatalmu megbízottjaként is, a napokban megjelentem a hagyatéki tárgyaláson, egy sereg rokonnal együtt.

Ott ültünk a közjegyzői irodában és bizalmatlan tekintettel méregettük egymást. És gyors számításokat végeztünk magunkban, mennyivel több örökrész jutna reánk, ha egyik vagy másik ág, amely csak kevés s immár amugy se életerős hajlást mutat fel a nagy

családfán, időközben kihalt volna... Tréfásan biztatgattuk egymást az örökrevalóság örömeivel s rosszmájú megjegyzéseket tettünk azokra, akik némi joggal reménykedhettek abban, hogy a szuverén egyedülvalóságából elköltözött nagybácsi őket szemeli ki végrendeleti örökösnek és rájuk hagyatkozik...

— Ha történetesen én lettem volna az egyetlen, végrendeleti örökös, — jelentette ki mély meggyőződéssel egy távoli atyafi, — én bőkezűen kielégítettem volna a rokonságot s most nem kellene bajlódniuk ezzel a bonyolult hagyatéki eljárással.

— Ugyan kérlek, — intette le a másik. — Szépen beleültél volna a birtokba s a házba, és szeliden azt mondtad volna nekünk, hogy: „coki“.

A másik így vélekedett: — Mindnyájan te kellett volna hogy mondatok az én javomra. Én mintagazdaságot rendeztem volna be a birtokon... Állandó érváradékot biztosítottam volna nektek...

Elméletileg nem is lett volna rossz megoldás. Valami ilyesfélét kellett volna kitalálni. Tizenkét hold gyümölcsfákkal betelepítve már jól jövedelmező vagyón ezen a vidéken. De az egész, kiterjedt rokonságban nincs egyetlen ember se, aki kapcsolatban maradt volna a földdel és akinek a beruházásokra pénze lenne. Hivatalnokok, tanügyi emberek, penmaforgatók lettünk, jóformán meg se tudjuk különböztetni az almafát a körtefától addig, amíg gyümölcs nincs rajta. Avatott kézre nem talál köztünk a halott nagybácsi elárvult birtoka, de viszont szegények vagyunk majdnem valamennyien, az egész hivatalnoki s újabb vagy szerény nyugdíjból tengődő vagy állásból végképp kicsöppent perepultty; reszketünk a kis örökrészünkért, acsarkodó és türelmetlen szemeket meresztünk egymásra, nem győzzük eléggé sürgetni a birtok eladását, hogy minél előbb hozzájussunk már a tízed, huszad vagy ötvened rész pénzben kifejezett értékéhez; nem fáj a szívünk az ősi földdarab szétporlásáért és szíves tessékelésekkel fogadjuk a tört maggyarsággal beszélő nagygazdát, aki két részt meg is vásárolt már s most szintén megjelent a hagyatéki tárgyaláson, bórbekecsben, jöltöplátlan, öntudatosan, hogy ajánlatot tegyen a többi örökösöknek a még hátralévő részekért...

Jávör Béla.

Koppenhága főtere. Hátterben az ősrégi városházzal

Megalakult a behívottak családtagjainak segélyezését intéző városi bizottság

Hat kerületben írják össze a behívottak családtagjait. Április 1-től visszamenőleg fizetik a segélyt

Oradea-Nagyvárad. Saját tud. A törvény rendelkezéseinek értelmében hétfő délután értekezletre ült össze a városháza kistermében az a szűkebbkörű bizottság, amelynek feladata a jövőben a behívottak családtagjainak segélyezése és a segélyre szorultak összeírása.

Az ülésen, amelyen **Gherman Victor** dr. alpolgármester elnökölt, a következők vettek részt: **Andrei Lupsa** lelkész, **Zitzmann Ferenc** róm. kat. püspöki irodaigazgató, **Pop Gheorghe** pénzügyi főellenőr, **Merlas Stefan** munkaügyi inspektor, **Mosut Constantin**, a Céhek Uniójának képviselője, **Cadariu Emil** pénzügyi adminisztrátor felesége, a helybeli jótékony egyesületek képviselőit, továbbá a városi kultúrügyosztály részéről **Fogas Iustin** és **Soran Augustin**.

Dr. Popovici Petre, a NUA elnöke elfoglaltsága miatt nem jelenhetett meg az ülésen, de a törvény értelmében, mint az Arcvonal elnöke, tagja a bizottságnak.

Az ülést **Gherman Victor** dr. alpolgármester nyitotta meg.

KIK RÉSZESÜLNEK SEGÉLYBEN?

Felolvasta a behívottak családtagjainak segélyezésére irányuló törvény valamennyi szakaszát. A törvény rendelkezéseiből kitűnik, hogy családtagnak számít minden olyan személy, aki a behívott taggal egy fedél alatt lakott és abból a pénzből élt, amelyet a behívott munkájával keresett meg. Ahhoz, hogy a családtagok segélyben részesüljenek, a következő feltételeknek kell megfelelniük:

1. A férj, vagy családtag, akit katonai szolgálatra hívtak be, legalább 35 napot kell csapattesténél töltsön megszakítás nélkül, egy évben legalább egyszer.

2. Hozzájártozói nem kapják a behívott fizetését sem közhivataltól, sem magánvállalattól.

3. A hozzájártozó valóban szükségét szenved. A segélyt csak arra az időre kaphatják a hozzájártozók, amely időt a férj, vagy családtag a katonaságnál tölt el. A 15 napnál kevesebb nem veszik figyelembe és erre az időre is folyósítják a a segélyösszeget.

ÖSSZEÍRJÁK A BEHÍVOTTAKAT.

A törvény előírja, hogy minden városban a polgármester, vagy alpolgármester elnökletével bizottságot kell alakítani, amely a behívottak családtagjainak segélyezését intézi.

Ez a bizottság a városházán működik és irányítja a segélyezési akció munkálatait, utbaigazítást ad és ellenőrzi a lelkészi bizottságokat, amelyek a behívottak összeírását intézik.

A lelkészi bizottságok össze kell írják mindazoknak a hozzájártozóit, akiket katonai szolgálatra hívtak be. Ugyanez a bizottság osztja ki a természetbeni adományokat is.

A bizottság egyébként pontos kimutatást kell vezetessen a segélyre szoruló behívottokról és hozzájártozóiról, természetesen, ha előzőleg már megállapították, hogy a behívott hozzájártozói jogosultak a segélyre és megfelelnek a törvény idevonatkozó feltételeinek.

A BEHÍVOTTNAK JELENTKEZNI KELL BEVONULÁSA ELŐTT A BIZOTTSÁNGÁL.

A törvény mindazok számára, akik segélyre jogosultak, kötelezővé teszi, hogy miután megkapták behívójukat, *mielőtt jelentkeznének csapat-testeiknél, előzőleg a segély-bizottságnál kell jelentkeznük, a behívó-cédulával együtt.* A jelentkezőket ekkor beírják a kimutatásba és ha visszajött a katonaságtól, akkor ismételt jelentkeznie kell, hogy bizonyítsa, mennyi ideig volt összpontosítva, mert ellenkező esetben összes jogait elveszti a segélyezés élvezésére. Azt is be kell jelenteni a bizottságnak, hogy ki mennyi szabadságot kapott és töltött otthon.

A segélyösszeg kifizetését a városi pénztár intézi. A törvény a továbbiakban kimondja, hogy

mindazokat, akik a segély-akcióra összegyűlt természetbeni adományokból eltulajdonítanak valamit, közpénzek sikkasztása miatt vonják felelősségre.

A SEGÉLYÖSSZEGET NEM LEHET LEFOGLALNI.

A törvény rendelkezéseinek értelmében az összpontosításra behívottak segélyét nem lehet lefoglalni semmilyen tartozás fejében! Haenlőképben nem lehet visszatartani városi illeték-tartozás vagy bármilyen adó címén.

A segély összegek kifizetését április 1-től visszamenőleg rendezik.

KIJELÖLTÉK A LELKÉSZBIZOTTSÁGOKAT, AMELYEK A SEGÉLYRE SZORULTAK ÖSSZEÍRÁSÁT VÉGZIK.

A bizottság ezután kijelölte a lelkész-bizottságokat, amelyek a segélyre szorultak összeírását

végzik. Tekintettel arra, hogy a városokban nem elegendő egy bizottság a behívottak összeírására, a város hat kerületében alakítottak lelkészi bizottságokat.

Alább közöljük a bizottságokat pontos címükkel együtt, mert ezeknél a bizottságoknál kell jelentkezniük mindazoknak, akik behívót kapnak:

I. kerület, Ujváros: A bizottság elnöke **Lupsa Andrei** görög keleti lelkész, tagja **dr. Tempfli István** a róm. kat. egyház részéről. (Saguna-utca 2. Görög keleti paróchia.)

II. kerület, Velence: A bizottság elnöke **Traian Popovici** görögkeleti lelkész, tagja a református egyház részéről **Kiss Károly** ref. lelkész. (Brancoveci-utca, görögkeleti paróchia.)

III. kerület, Olaszi: A bizottság elnöke **Gály Sándor** róm. kat. plébános, tagja a neolog izr. hitközség részéről **dr. Vajda István** főrabbi. (Bul. Reg. Ferdinand 24. olaszii róm. kath paróchia.)

IV. kerület, Liget: A bizottság elnöke **Stan Vasile** gör. kat lelkész, tagja a református egyház részéről **Csernak Béla** ref. lelkész. (Principesa Elena-utca 2, gör. kat. paróchia.)

V. kerület, Állomás: A bizottság elnöke **Török László** róm kat. lelkész, tagja **Munteanu Virgil** lelkész. (Bulevardul Bucurestilor 3.)

VI. kerület, Ószi: A bizottság elnöke **Pop Gheorghe** gör.-keleti lelkész, tagja a gör. kat. egyház részéről **Celunte** lelkész. (Állami iskola.)

Valamennyi bizottságban helyet kap még a Céhek Uniójának, a pénzügyigazgatóságának, a munkaügyi felügyelőségnek és a jótékony egyesületeknek egy-egy megbízottja.

A bizottság a lapok útján értesíti az érdekelteket a segélyezéssel kapcsolatos rendelkezésekről.

SZÍNHÁZ

Fenség fizetek!

A Thalia prózai együttesének előadásában. Bemutató előadás szerda este 9 órakor

Sommerset Maugham briliáns vigjátéka a Fenség, fizetek! kerül színdarab és csütörtökön este 9 órakor Harsányi Zoltán fordításában. Ez a páratlan szellemességű vigjáték tablas házak mellett fut estéről-estére a Vigszínházban és egyik kacagó orkánt a másik után váltja ki. A darab főhőse egy főherceg, aki mint pincér szolgál ki a londoni Savoy étteremben és egy tréfa kedvéért önmagának adja ki magát. — Mint főherceg belekerül egy pöffeszkedő családba, ahol pincérré vedlik vissza. Itt kezdődik a bonyodalom a nagyszerű happy-andig.

A legragyogóbb francia vigjáték írókat is fölülmulja az a rengeteg szellemesség és ötlet, amellyel a Fenség, fizetek! illusztris írója egy érdekfeszítő mese keretében kigunyolja a beképzelt angol középosztályt.

A Fenség, fizetek! nagyszerű újdonságot a Vigszínházi előadásokkal párhuzamosan mutatja be színdarab és csütörtökön este a Thalia kiváló prózai együttes Nagyváradon. Szabados Árpád rendezésében. Kovács György, Tóth Elek, Nagy István, Lantos Béla, Hegyi Lili, Haáz Jolly, Pál Magda, Dálnoky Dudu, Nagy Ilonka, Bodó Gy., Szabados Árpád, Decsy Jenő, Szentkiszky Endre és Csengeri Lajos a főszerepekben. A szerda esti bemutató előadás a 16. számú premier bérletben lesz megtartva.

— **Feleség, Csütörtökön délután 5 órakor** Bókay János vigjáték újdonsága, a Feleség lesz műsoron olcsó helyárrakkal. Pényves Alice, Haáz Jolly, Kovács György és Nagy István főléptével.

— **Jegyek a fenti előadásokra már válthatók a színház elővételi pénztáránál naponta délelőtt 11—1-ig és délután 4—8-ig.**

A KÉTNAPOS VENDÉGJÁTÉK MŰSORA:

Szerda este 9 órakor a Thalia prózai együttesének vendégjátéka: **Fenség fizetek.** Világsikerű vigjáték újdonság. A legnagyobb színházi és színpadi siker. Premier bérlet 16. szám.

Korompai József:

Az örök élet érettségijén

Ára fűzve 75 Lei

Az Is-enben harmonikusan megnyugvó szenvedés értelmének valóságos zsoltára és himnusza ez a könyv.

Csütörtök délután 5 órakor: **Feleség.** (Olcsó helyárrakkal.)

Csütörtök este 9 órakor: **Fenség fizetek.** (Másodszor. Bucsuelőadás.)

Magyar színjátszás Gherlány, Tudósítónk jelent: Jódó Károly jó erőkből álló együttese, amely jelenleg Nagyenyeden vendégszerepel, április 18-án kethetes színiindínyt kezd Szamosújváron.

Apróhirdetések

Allást kezes

szavanként 1 lei

Iparos asszony

házimunka végzés ellenében lakást keres. Cim a kiadóban.

Intelligens

középkorú nő gyermekek mellé ajánkozik. Vidékre is megy. Cimeket a kiadóba kér.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Nagyon

magas arat fizetek briliáns tárgyakért. — Herbst ékszeráruház, — Oradea-Nagyvárad, Bulevardul Regele Ferdinand 3. szám.

Gyermek-sportkoesi

jókarban levő, olcsón eladó. Oradea-Nagyvárad, Str. Consanztiana 16. (Károly sportteleppel szemben.)

Redőny

portállal, eladó. Oradea-Nagyvárad Piatul Regina Maria 3. szám.

Szárpa tövek,

elsőrangú minőségben kaphatók Horváth Árpád szőlőjében, Oradea-Nagyvárad, Cal. Ruine, lor 1. (Petőfi-u. végén.)

Lakás

Kétszobás

fürdőszobás magánház kiadó. Oradea-Nagyvárad, Str. Francez 15. Értekezni a szemben levő szomszédnál.

Egy szoba

mellékhelyiségek használatával, nyaralásra alkalmas, azonnal kiadó. Cim a kiadóban.

Azonnal

kiadó különbejárattal butorozott szoba fürdőszobával, esetleg ellátással is. Oradea-Nagyvárad, Averscu-u. 37.

Egyszoba

konyhás lakás mellékhelyiségekkel május elsejére kiadó. Oradea-Nagyvárad, Mihai Sorbul-utca 23. szám.

LEGUJABB

Japán a hollandindiai szigetek megszállását tervezi?

Angol és amerikai figyelem az állítólagos japán tervek iránt.
A hágai japán követ megnyugtató kijelentése

Washingtonból jelentik: A japán sajtónak a külügyminisztérium által sugalmazott cikkei szerint amerikai diplomáciai körökben növekvő figyelemmel kísérik Holland-India sorsát. A japán sajtó már említést tett Japán védnök-ség felállításáról Holland-Indiában, amennyiben Hollandia résztvenne az európai viszályban. Állítólag Japán ki akarja használni a helyzetet, hogy kaucsokhoz és kőolajhoz jusson. Más felfogás szerint a japán diplomácia nyomást akar gyakorolni a holland kormányra. Ellenállás esetén Japán kénytelen lenne a holland-indiai szigeteket megszállni.

Washingtoni diplomáciai körök teljes zártkörtanúsítanak Holland-India kérdésében. Amennyiben a japánok kiterjesztik a Csendes-óceánra erre a részére hatalmi befolyásukat, az Egyesült Államok hajóhada számára fölvetődik a tisztázás kérdése. *Avila* kijelentéseit úgy értelmezik, hogy Japán elhatározta, erőlyesen fellép minden harmadik hatalommal szemben, mely a holland-indiai státusquot akarja megváltoztatni. Japán nem le-

hetne közömbös olyan fejleményekkel szemben, melyek a Csendes-óceán nyugati részét az európai háborúba bevonhatnák. Egyik japán lap szerint a japán nyilatkozat visszahatását Angliában és Amerikában a legnagyobb figyelemmel fogják kísérni. Ha a szövetségesek, vagy az Egyesült Államok a Csendes-óceánon háborús műveleteket kezdenének el, mint pl. Holland-India megszállása. Japán abban békepolitikája megsértését látná.

Amszterdamból jelentik: Holland-India kérdéséről a japán lapokban megjelent hírekkel kapcsolatban az *Abendpost* munkatársa beszélgetést folytatott a hágai japán követtel. A követ kijelentette, hogy Japán teljes mértékben tiszteltben akarja tartani Holland-India függetlenségét. A japán követ még izeket, mondotta:

— Mindaddig míg Hollandia fenntartja a mai helyzetet Holland-Indiában, nem hiszem, hogy Japánnak oka lenne fellépni a holland gyarmatok ellen.

Változás a megszállott norvég területek kormányzatában

Stockholmi rádióhir szerint Quisling lemondott. Német kiváncsalmak a norvégek együttműködésére

Stockholmból jelentik: Az „United Press” jelentése szerint a stockholmi rádió közölte, hogy Quisling lemondott a megszállt norvég területek önkormányzati vezetéséről. A megszállt terület közigazgatási vezetésére bizottságot neveztek ki, mely felszólította a magánszemélyeket és vállalatokat, hogy ne szobalátjanak. A bizottság elnöke Cheristensin.

Londonból jelentik: Hivatalos norvég jelentés szerint a német követ a következő kiváncsalmakat terjesztette a norvég király elé:

1. A norvég hadsereg működjön együtt a német hadsereggel.

2. A postaforgalmat szüntessék be Észak-Norvégiába, csak Dél- és Kelet-Norvégia felé tartásuk fenn.

3. A parti erődöket adják át Németországnak.

Stockholmban úgy tudják, hogy az angol flotta egyrésze Nansonban, a Holden-fjordban van, ahonnan az angol repülők Narvikot és Trondhjemet könnyen elérhetik. Ugyanezen értesülés szerint az angolok Narvikban és más fjordban csapatokat szállítottak partra és a németek visszavonulnak Narviktól a Svédország felé vezető vasútvonal mentén.

NORVÉG HIVATALOS JELENTÉS SZERINT NORVÉG ÉS SZÖVETSÉGES CSAPATOK VISZ-SZAFUGLALTAK NARVIKOT

Londonból jelentik: A Reuter közli a hétfői norvég hivatalos hadijelentést, mely szerint a norvég csapatok a szövetségesek haderejével együttműködve visszafoglalták Narvikot, ahova újabb és újabb szövetséges csapatok érkeznek. A jelentés szerint a szövetségesek első csapata az április 10-iki angol torpedóromboló támadás után érkeztek Narvikba, míg a további csapatok a szombati narvikói tengeri csatát követően szálltak partra. A narvikói partot megszállva tartó

német csapatok keleti irányban, a hegyekbe vonulnak vissza.

FRANCIA LAPOK A SVEDEK FELLEPESÉT SÜRGETIK A NÉMETEK ELLEN — A NORVÉG KIRÁLY STOCKHOLMBAN MEGBSZELEST FOLYTAT A SVÉD KIRÁLYAL

Párizsból jelentik: A francia lapokban az északi tengeri csatáról szóló beszámolók foglalják el a legnagyobb teret. A „Matin” azt írja, hogy az északi tengeri akciót böles előrelátással kell elvégezni és nincs ok arra, hogy elsiessék. Több lap türelemre inti a közönséget. A „Petit Parisien” Hollandia ellen irányuló német szándék lehetőségére célozva azt írja, hogy a németek állítólag csapatokat vontak össze Svédország ellen. Az Orde című lapban Patinax támaszt intéz Svédország ellen. Felveti a kérdést, vajjon Svédország megérti-e, hogy Norvégia ugy az ő ügye is. A cikk szerint jobb lenne, ha Stockholm megelőzné Németországot és nem engedné át a döntést Hitlernek.

A lapok a továbbiakban megállapítják, hogy a norvég honvédelem rendszere igen közepesnek bizonyult és az elmúlt hét során darabokra tört. Ezenkívül az országban mindenütt árusítás úti fel a fejét. A nyugati hatalmak — írják a francia lapok — magukhoz ragadták a kezdeményezést, de bénító hatással lesz Svédország közönye, ha az tovább tart.

A lapok szerint Haakon norvég király és Kolt külügyminiszter néhány órát töltött Stockholmban, hogy megbeszélje a svéd-norvég viszony további alakulását. Gusztáv svéd királlyal és a kormány tagjaival. A tárgyalásokról semmit sem lehetett megtudni.

NÉMET MEGÁLLAPÍTÁS SZERINT AZ ANGOLOK NEM RAKHATTAK LE AKNAZÁRAT A KELETI TENGERTEN

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda) Az angol tengernagyi hivatal aknazárterületnek jelentette ki a Hollandiától Norvégiáig húzódó vonaltól

keletre fekvő partvidéket. Ez német felfogás szerint szeréértökre nem tehet benyomást. Az angolok nevétségessé teszik magukat, ha azt állítják, hogy a Keleti-tengeren aknazárakat rakhattak. Ezzel azt a látszatot akarják kelteni, hogy szabadon mozoghatnak az Északi és Keleti tengeren. Németországban papiros aknazáraknak nyilvánítják az angol aknamezőt.

Berlinből jelenti a Német Távirati Iroda: (Bucuresti rádióközlés.) A német legfőbb hadvezetőség közli, hogy a német kézen levő norvég kikötőkben angol csapatok nem szálltak partra.

A NOTODDENI RÁDIOÁLLOMAS LÉGBE RÖPÜLT.

Berlinből jelentik: A notoddeni norvég rádió. leadót, mely az utolsó napokban is folytatta németellenes adásait, a német csapatok levegőbe röpítették.

Megtiltották a gabonakivitelt

Bucurestiből jelentik: (Rádió.) A kormány gazdasági bizottsága Georgehe Tatarescu miniszterelnök elnöklésével ülést tartott. A nemzetgazdasági és a külkereskedelmi minisztérium véleményének meghallgatása után elhatározták, hogy a jövőben tilos az országból gabonát szállítani. A multhban kötött szerződések még érvényesek.

CONVOCALE

Tipografia „Sf. Ladislau S. A.” va tjne adunarea generala ordinară in ziua de 26 Aprilie 1940 la orele 6 după masă in localul institutului Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 5 la care avem onoarea a convoca onor. actionari. Domnii actionari sunt invitati a depune actiū încă inaintea adunării generală la caseria institutului.

Ordinea de zi:

1. Raportul consiliului de administrație, prezentarea bilanțului și conturilor finale de pe gestiunea anului 1939.
 2. Raportul comitetului de cenzori, descărca rea direcției și comitetului de cenzori.
 3. Alegerea membrilor ale Consiliului de Administrație și de cenzori.
 4. Eventuale propuneri.
- Bilanțul stă la dispoziția Dlor actionari in localul firmei până la adunarea generală.
Oradea, la 17 Aprilie 1940.

Consiliul de Administrație

Extras din statute: 18. §. Pentru hotărîrea valabilă a adunarea generală trebuie să fie reprezentată cel puțin parte a a trei a acapitalului. 20. §. Fiecare acționar, care dorește să lua parte la adunarea generală este dator a depune inaintea a adunării generală acțiunile sale împreună cu cupoanele la locul publicat in convocare, unde se va elibera dovada cu indicarea voturilor sale. Despre acțiū unui proprietar se va elibera numai una dovada.

MEGHIVO

A Szent László-nyomda Részvénytársaság 1940 április 26-án délután 6 órakor tartja ezévi rendes közgyűlést az intézet helyiségében Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 5. sz. alatt, amelyre a részvényeseket tisztelettel meghívja. A megjelent részvényesek részvényeiket tartoznak az intézet pénztáránál közgyűlés előtt letétbe helyezni.

Tárgyszorozat:

1. Az igazgatóság jelentése az 1939. évi zárszámadások és a mérleg tárgyában.
 2. A Felügyelőbizottság jelentése az igazgatóság és a felügyelőbizottság felmentvényeinek megadása.
 3. Igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok választása.
 4. Esetleges indítványok.
- A mérleg a cég helyiségében a közgyűlésre a részvényesek rendelkezésére áll.
Oradea, 1940. április 17.

Igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból: 18. §. A közgyűlés csak azon esetben határozatképes, ha a részvényesek a közgyűlésen a részvénytöke egyharmadát képviselik. 20. §. Minden egyes részvényes, aki a közgyűlésen szavazati jogát akarja gyakorolni, részvényét a szelvényekkel együtt a közgyűlés előtt a vállalat pénztáránál tartozik letétbe helyezni, amiről a szavazáskor felmutatandó elismervényt kap. Minden egyes részvényes, tekintet nélkül részvényeinek számára, csak egy elismervényt kap.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Oradea-Nagyvárad, II. Károly király-ut 5. szám

CENZURAT